

Grafisk produktion:
Xtrovert Media, www.xtrovertmedia.se

BARNPLANTORNAS NYHETSBREV

Julen närmar sig åter... | 17 december 2025

Julen närmar sig och lugnet har väl någorlunda lagt sig i min familj. Det har ju varit ett Jubileumsår för Barnplantorna som vi har firat och som vi har firat! Informationsprojekt i våras, ny informationsbroschyr och Jubileumskonferens på Clarion Post i Göteborg. En del av det har du kunnat följa på barnplantorna.se men mer kommer i Barnplantabladet i januari.

LUSSEBULLAR, LUSSEKATTER ELLER SAFFRANSBULLAR

Jag brukar ofta skriva något om de jultraditioner som vi har i Sverige. Spännande och kul att även uppdatera sig själv lite. Allt handlar ju inte om julstress, överätande och konsumtion utöver det vanliga.

I min familj är det bara barnbarnen som får julklappar. Dessutom får man vid fyra års ålder gå på skattjakt för att finna sin skattkista som sedan följer med varje barnbarn under uppväxten. Den är fylld med guldmynt (nåväl chokladmynt med guldpaper). Skattkartan har morfar gjort. Ett av barnbarnen är sju år och har därmed sin sjörövarhatt på sig från det när han var fyra år när han i år är med och leder jakten. Denna leder oftast oss ända upp på vinden så fäderna får hjälpa till. I år är det två barnbarn som ska finna sin skattkista. Mitt i allt virrvarr under julen är det kul med lite egna traditioner också. Eller hur!?

Alla äter vi väl pepparkakor? Om du inte visste det så är det dock inte pepparkakorna som är äldst av de julkakor vi bakar utan klenäterna. I min familj (när barnen var små) bakade vi dock alltid lussebullar och det började vi med redan i slutet

av oktober. Ofta hann vi med många lussebulle-bak fram till julafton. Detta var något som fascinerade våra barns kompisar, som ofta var frekventa gäster hemma hos oss.

Numera när jag möter våra vuxna barns kompisar brukar en av frågorna vara huruvida vi i familjen Gyllenram fortfarande bakar kanelbullar under året samt lussebullar varje vecka (från oktober) fram till jul. Det tycks vara ett bestående och positivt minne hos alla kompisar. Roligt. Men hur är det nu med terminologin? Heter det lussebullar, lussekatter eller saffransbullar? Ja, vi kan väl kalla det vad vi vill.

Saffransbullarnas historia är lång. Redan de gamla romarna la tydligen saffran i brödet, och det var en välkänd krydda inom aristokratin på medeltiden. Ännu på 1500-talet ansågs saffran vara en medicin. På 1600-talet bakades saffransve-tebullar av städernas yrkesbagare. Först med järnspisen blev det 1800-talets senare del möjligt för gemene man att baka saffransbullar, som då började förknippas med julen. Det mest välbekanta saffransbrödet är lussekatten, som serveras av Lucia på luciamorgon. Nåväl i min familj heter de gula bullarna, lussebullar.

IMPLANTATTEKNOLOGIN FÖRFINAS

Implantatteknologin förfinas och utvecklas kontinuerligt. Det handlar om nya, bättre och även användarvänligare proces-sorer med ökad batteritid samt fler andra finesser. Vi vet att streamingteknologin givit många CI-hörande ökad livskvalitet. Även det inre implantatet utvecklas, samt elektroden förstås. Frågan är hur föräldrar uppfattar detta? Är det idel glädje eller infinner sig frustration med nyare implantat eller kanske

Grafisk produktion:
Xtrovert Media, www.xtrovertmedia.se

BARNPLANTORNAS NYHETSBREV

Julen närmar sig åter... | 17 december 2025

en frustration att ditt barn "bara" erhöill unilateralt implantat på 1990-talet?

Då kommer vi till det som jag skrev om i förra Nyhetsbrevet i oktober, d.v.s. hur du väljer att uppfatta tillvaron. Är glaset halvtomt eller halvfyllt. Vi vet alla att CI-tekniken är *en* parameter eller kalla det framgångsfaktor i hur hörsel och tal utvecklas hos barn.

Du som förälder är så viktig för ditt barn. Hur ser du på tillvaron och ditt barns möjligheter att ta plats i vårt gemensamma samhälle? Ju mer du vet desto större möjligheter har du att stötta ditt barn i att bli en självständig vuxen. Jag möter ofta föräldrar till unga vuxna med CI som glatt konstaterar "tänk att det kunde gå så här bra, det hade man velat veta från början". Naturligtvis möter jag även motsatsen. Särskilt när det gäller barn som fick CI på 1990-talet. Då var stödet nästintill obefintligt från alla verksamheter! Föräldrar motarbetades och barn blev tillsagda att ta av sina processorer och vara döva. Vilken tragisk epok i historien, som ingen vill tala om. Det tänker jag ofta på.

NYCKELN TILL ABSTRAKT TÄNKANDE – VAD ÄR DET?

Språket och läsningen är nycklarna till abstrakt tänkande. Vägen till ett rikt språk går genom kvalificerad användning av språket och till det hör träningen att kunna formulera sig liksom att läsa kvalificerade texter. En bra läsförståelse och läsförmåga är de viktigaste verktygen för barn i skolan och senare i livet. För att nå detta behöver barnet hantera både fonologisk medvetenhet, ljudavkodning och alfabetet. Hör barnet är det så mycket lättare att lära sig läsa än om barnet inte hör; det gör processen nästintill omöjlig. Därför är det positivt för döva barn

att höra med cochlea-implantat och underlätta denna viktiga process. Trots detta får jag ibland rapporter om barn med CI som lär sig läsa via teckenspråk i någon av specialskolorna.

VI MÅSTE UTVECKLA DYNAMISKT TÄNKESÄTT HOS OSS SJÄLVA OCH BARNEN

Om inte verksamheter och vuxna utvecklar dynamiskt tankesätt och väljer ett utvecklingsinriktat synsätt så har vi fortsatt stora problem inom döv-/hörselområdet i Sverige. Världen ändras allt snabbare. Ungdomar som saknar ett dynamiskt tankesätt riskerar att hamna på efterkälken. Därför måste det finnas olika nivåer av utmaningar i undervisningen och då bör vi ha i åtanke att statistiskt tankesätt motiveras mer av låga utmaningsnivåer.

Enligt Carole Dweck (som jag brukar hänvisa till) har omkring hälften av oss ett statistiskt tankesätt och den andra hälften ett dynamiskt. Ungefär 15 procent av oss alla vacklar mellan dessa två grupper. Hon menar att det är vanligt att individer har ett statistiskt tankesätt om vår matematiska förmåga, samtidigt som vi tror att vi kan utveckla våra färdigheter inom simning! Visst är det tänkvärt?! För att barn/elever ska utveckla ett dynamiskt tankesätt krävs det att vi alla är goda föredömen vad gäller utvecklingsinriktat beteende.

FORTFARANDE GÄLLER "IT'S ALL ABOUT THE BRAIN"

På Jubileumkonferensen i Göteborg i september peppades vi av föreläsare som professor Karl White, som menade att "we ain't seen nothing yet". Det handlar om CI-teknik som utvecklas och förfinas, intervention som optimeras samt uppdaterade föräldrar.

Grafisk produktion:
Xtrovert Media, www.xtrovertmedia.se

BARNPLANTORNAS NYHETSREV

Julen närmar sig åter... | 17 december 2025

Nu är det snart jullov så visst har du extra tid att även ta del av ett tio år gammalt filmklipp, TED-talk med fundamental, men ändå så viktig, kunskap: [The linguistic genius of babies | Patricia Kuhl](#)

Övertydligt beskriver hon varför optimal hörsel-input är viktig och att det finns en kritisk period för hörsel- och tal-språksutveckling. Varför rabblar jag upp detta ånyo? Jo, det handlar om att sociala medier fortfarande översvämmas av tyckande om att vänta med CI-operation tills barnet är 18 år och kan bestämma själv, det är bra att teckna och tala etc.

MÅLGRUPPEN FÖRÄNDRAS

Vi måste vara anpassningsbara utifrån ny CI-teknik men också CI-operation vid fem, sex månaders ålder. Det är så ofta som jag möter individer som refererar till de barn de möter med CI eller använder sina egna barn som referens. Målgruppen har förändrats och CI-opererade bebisar har helt andra förutsättningar (om dövheten inte är avhängigt t.ex. flerfunktionshinder). Det måste vi alla bejaka.

Vi strävar fortsatt efter en samsyn (utifrån klinisk beprövad erfarenhet och bred forskningsevidens) nationellt mellan regioners hörselhabilitering utan också en samsyn mellan hörselhabilitering, SPSM och CI-behandlande sjukhus.

Denna samsyn är fortsatt inte en verklighet nationellt, tyvärr. När ska verksamheter, ansvariga inom sjukvården, politiker m.fl. sluta att benämna en över trettio år etablerad behandlingsmetod (cochleaimplantat) för "ny"? Det väntar vi fortsatt otåligt på.

SAMVERKAN MED LEVERANTÖR

Det spelar nog ingen roll att Barnplantorna fortsätter att poängtera att vi inte är sponsrade av CI-industrin. Därför ber jag

inte heller om ursäkt för att jag för en vecka sedan besökte en familj i Holland vars barn vid sju månaders ålder erhållit Cochlears banbrytande Nexus-implantat. Eftersom svensk sjukvård ännu inte erbjuder barn detta nya implantat, blev åtminstone jag nyfiken.

Vi har länge matats med information från CI-vården både nationellt såväl som internationellt att det är önskvärt att effektivisera och bedriva injusteringar etc. on-line från CI-kliniken till patienten.

Nexus-implantatet möter på alla sätt önskemål om ökade möjligheter till digital uppdatering. I dagsläget kan du uppgradera CI-processorn och därmed få del av ny teknik. Nu kan även det inre implantatet (Nexus) uppdateras med ny teknik! Det ligger i tiden när implantaten idag förväntas hålla kanske 40 år eller en livstid! För barn är det också viktigt med en batteritid på en hel dag.

Leverantörerna utmanar varandra. Det driver utvecklingen framåt. Det blir spännande att få ta del av liknande nyheter hos MED-EL och Advanced Bionics.

Mer om Tanya och hennes familj i Holland läser du i Barnplantabladet i slutet av januari.

JULMYS INFINNER SIG...

Det får bli ett kort Nyhetsbrev. Både alla läsare och jag själv har kanske redan smygborjat julfirandet eller kanske sänkt arbetstempot.

Vi lever i en orolig tid; en tid mellan fred och krig. Det ger upphov till reflektion men också till rädsla hos oss alla.

Vi vet att allt som sker i världen är resultatet av mänskliga handlingar; både ondska, likgiltighet och godhet. Varje män-

Grafisk produktion:
Xtrovert Media, www.xtrovertmedia.se

BARNPLANTORNAS NYHETSBREV

Julen närmar sig åter... | 17 december 2025

niska föds med godhet och ondska inom sig och alla kan vi också bestämma hur vi vill göda vår inre trädgård så att säga.

När den ungerske författaren Imre Kertész mottog Nobelpriset i litteraturpriset 2002 tillfrågades han om sin syn på ondska. Han svarade att den intressanta frågan inte är varför man väljer att bli ond, utan varför man bestämmer sig för att vara god.

I en tid som bär ekon av det förgångna utgör insikten om varje enskild människas möjlighet att välja det goda framför det onda – handling framför likgiltighet – en välbehövlig påminnelse om att inget är ödesbestämt. I varje möte, varje samtal och i varje meningsskiljaktighet ställs vi alla inför ett val – att vara goda eller onda. Att säga ifrån, att ta parti för, att ifrågasätta, att fördöma. Vi kan inte välja de prövningar livet ställer oss inför, men vi kan välja hur vi förhåller oss till dem.

Med ovan kloka insikter önskar jag er alla en riktigt

GOD JUL och GOTT NYTT ÅR!

Julhälsningar

Ann-Charlotte Gyllenram